

Sygn. akt I KA 11/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Marek Motuk

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Protokolant Mikołaj Żaboklicki

przy udziale prokuratora płk. Gerarda Konopki del. do Prokuratury Krajowej
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 28 października 2022 r.,
sprawy mjr. J. M.

oskarżonej z art. 353 k.k. w zw. z art. 351 § 1 k.k.
z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej
od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 25 marca 2022 r., sygn. akt So 18/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchyla rozstrzygnięcia zawarte w jego pkt. I. i II.;
2. przyjmując, iż J. M. dopuściła się
zarzucanego jej czynu przestępnego z art. 353 k.k. w zw. z
art. 351 § 1 k.k., na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67
§ 1 k.k. postępowanie karne o ten czyn warunkowo umarza
na okres próby roku;

3. na podstawie art. 67 § 3 k.k. zasądza od J.M. na rzecz B. S. 400 (czterysta)

zł z tytułu nawiązki;

4. przyjmuje, iż podstawą prawną rozstrzygnięcia o opłacie zawartego w pkt. IV zaskarżonego wyroku jest art. 7

ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r., poz. 223 ze zm.) i jej wysokość ustala na kwotę 80 (osiemdziesięciu) zł;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od J. M. na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł z tytułu zwrotu wydatków za postępowanie odwoławcze;

IV. zasądza od J. M. na rzecz B. S. 1 476 (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć) zł z tytułu zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	I KA 11/22
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:		1
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji		
Wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 25 marca 2022 r., So 18/21		
1.2. Podmiot wnoszący apelację		
☐ oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ oskarżyciel posiłkowy		
☐ oskarżyciel prywatny		
☒ obrońca		

☐ oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

☐ inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

☒ na korzyść ☐ na niekorzyść	☒ w całości	
	☐ w części	☐ co do winy
		☐ co do kary
		☐ co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

- ☒ art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu
-
- ☐ art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu
- ☒ art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia
- ☒ art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia
- ☒ art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka
- ☐ art. 439 k.p.k.
- ☐ brak zarzutów

1.4. Wnioski

☒ uchylenie	☒ zmiana
---	--

2. USTALENIE FAKTÓW W ZWIĄZKU Z DOWODAMI PRZEPROWADZONYMI PRZEZ SĄD ODWOŁAWCZY

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione

Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				

2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione

Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów

Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające

znaczenia dla ustalenia faktów)

Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu
--	-------	---

1. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW I WNIOSEKÓW

Lp.	Zarzut
-----	--------

. obraza prawa materialnego,

- 3.1. 1. **art. 353 kk w zw. z art. 1 § 1 kk** poprzez dokonanie jego wykładni w sprzeczności z jego *ratio legis*, którym było zapobieganie negatywnym przejawom szczególnego rodzaju subkultury żołnierzy służby zasadniczej, tzn. patologii społecznej, tzw. „fali” występującej w tym właśnie środowisku i w konsekwencji zastosowanie przepisu karnego w sposób spreczny z jego wykładnią funkcjonalną co doprowadziło do interpretacji rozszerzającej na niekorzyść oskarżonej i naruszenia zasady *nullum crimen sine lege*,
- ☐ zasadny
☒ częściowo zasadny
☐ niezasadny
2. **art. 353 kk** poprzez jego zastosowanie pomimo niewystępowania pomiędzy oskarżoną i pokrzywdzonym realnej zależności nadrzędności i podporządkowania, stanowiącego znamię czynu zabronionego;

rażące i mające wpływ na treść wyroku

naruszenie przepisów postępowania, a to:

1. art. 4, 7, 410 k.p.k. poprzez dowolną, nieobiektywną i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego oceną dowodów w postaci zeznań pokrzywdzonego kapitana B.S. oraz wyjaśnień oskarżonej i dokonanie na ich podstawie ustaleń faktycznych w zakresie winy i sprawstwa oskarżonej:
 - w sytuacji, gdy zeznania pokrzywdzonego, twierdzącego, iż uderzenie otwartą dłonią w twarz powoduje ból przez cały tydzień jest sprzeczne z doświadczeniem życiowym,
 - Sąd przyjął, iż pokrzywdzony nie twierdził, że nie znał adresu zamieszkania pokrzywdzonej, tymczasem na k. 3 protokołu rozprawy z dnia 25 listopada 2021 r. odnotowano depozycję pokrzywdzonego: *„W tym okresie nigdy nie odbierałem dzieci w miejscu zamieszkania, gdyż nie znałem tego adresu”*, co po pierwsze podważa wiarygodność świadka (w konfrontacji ze złożonymi dokumentami), a po wtóre wskazuje na postawę pokrzywdzonego,
 - dokonanie oceny postaw rodzicielskich pokrzywdzonego oraz oskarżonej, co pozostaje poza zakresem niniejszego postępowania,
 - dokonanie negatywnej oceny braku przeprosin, „przyznania się do błędu”, a nawet „zaprezentowania odpowiedniej dojrzałości” ze strony oskarżonej w sytuacji, gdy oskarżona

konsekwentnie nie przyznawała się do zarzucanego jej czynu, czym realizowała swe uprawnienie procesowe, zaś przeproszenie pokrzywdzonego świadczyłoby o wzięciu przez oskarżoną odpowiedzialności za zdarzenie,

- pozytywną ocenę postawy pokrzywdzonego na tle okoliczności niniejszej sprawy i przyjęcie, że „spędzenie kilku godzin z własnymi dziećmi (...) i przy odprowadzeniu do domu dzieci wyraźnie zadowolonych ze spotkania z ojcem i w dobrych humorach z pewnością nie było zachowaniem wyzywającym”, podczas gdy samowolne pobranie dzieci z placówek edukacyjnych bez uprzedniego poinformowania oskarżonej, bez jej zgody w sytuacji, gdy to przy matce dzieci mają stałe miejsce pobytu, jak również w świetle szeregu innych okoliczności, jak trwały konflikt, wzajemne oskarżenia i postępowania, trwająca sprawa o kontakty, w tym przede wszystkim niewykonywanie przez pokrzywdzonego nawet tych kontaktów z dziećmi, które ma przez Sąd zabezpieczone, świadczą - przeciwnie do oceny Sądu *meriti* - właśnie o działaniu odwetowym, a przynajmniej złośliwym i okoliczność ta winna mieć znaczenie przy ocenie stanu faktycznego sprawy, a przede wszystkim wiarygodności zeznań pokrzywdzonego,

2.art. 4, 7, 410, 424 § 1 pkt 1 kpk poprzez

dowolną i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego i logiki ocenę dowodu w postaci nagrania z chwili odprowadzenia przez pokrzywdzonego dzieci do domu jako w pełni pokrywającego się z zeznaniami pokrzywdzonego, podczas gdy:

- dźwięk, o którym Sąd jest przekonany, iż był dźwiękiem uderzenia w twarz mógł być dźwiękiem przekręcanego zamka - jak to wyjaśniała oskarżona - w drzwiach sąsiadki, co do której sam pokrzywdzony zeznał, że się do niej zwrócił

- pokrzywdzony od początku nagrywał przebieg drogi z dziećmi, co trudno wyjaśnić inaczej, niż poszukiwaniem dowodu, zaś brak jakiejkolwiek dokumentacji fotograficznej, bądź video sprzed zdarzenia uniemożliwia wyciągnięcie wniosku, iż pokrzywdzony nie miał śladu na twarzy już przed nim: pokrzywdzony na rozprawie w dniu 25 listopada 2021 r. zaznaczył, że może dysponować zdjęciami z dnia zdarzenia, gdy przebywał z dziećmi w figloraju, jednakże nigdy zdjęć tych do akt nie złożył,

3.art. 424 § 1 pkt 2 kpk poprzez brak ustaleń faktycznych (i w ogóle rozważań Sądu): przedstawiających strukturę zależności wojskowej pokrzywdzonego od oskarżonej poza formalnym wyższym stopniem

oskarżonej;

błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, wynikający z wyżej opisanych uchybień proceduralnych, a polegający na przyjęciu, iż:

1. oskarżona miała uderzyć dłonią w twarz pokrzywdzonego, naruszając tym jego nietykalność cielesną, w sytuacji, gdy właściwa analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego winna doprowadzić Sąd do wniosku, iż nie można na jego podstawie dokonywać ustaleń niekorzystnych dla oskarżonej;
2. rzekome zachowanie oskarżonej spowodowało u pokrzywdzonego uraz okolicy skroniowej i oczodołu pod postacią obrzęku i zaczerwienienia skóry, zaś sam pokrzywdzony odczuwał dyskomfort uderzonej okolicy około tydzień czasu, w sytuacji, gdy doświadczenie życiowe nakazuje przyjąć, że jakkolwiek dyskomfort musiałby minąć już po kilku godzinach, co wskazuje z kolei na koloryzowanie własnej relacji przez pokrzywdzonego,
3. oskarżona miałaby zadać pokrzywdzonemu cios, podczas gdy właściwa analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności opinii służbowe winna doprowadzić Sąd do wniosku, iż skarżona jest osobą powściągliwą w działaniach i świadomą konsekwencji ewentualnego naruszenia swych obowiązków, a także wielokrotnie nagradzaną, a tym samym nie

zaryzykowałyby wieloletniej służby tylko po to, by „spoliczkować” byłego męża,

4. przyjęcie znacznego stopnia winy oskarżonej w oparciu o następujące czynniki:

-sięgnięcie po przemoc fizyczną bez powodu oraz popełnienie czynu z niskiej motywacji, które to okoliczności po pierwsze są tożsame, po wtóre, ocena taka nie wytrzymuje konfrontacji z bogatym w orzecznictwie zbiorem zachowań rzeczywiście negatywnych w kontekście użycia przemocy i braku motywacji,

-nieprzeproszenie pokrzywdzonego, podczas gdy oskarżona nie przyznawała się do zarzucanego jej czynu,

przy jednoczesnym pominięciu rodzaju i charakteru naruszonego dobra, rozmiarów wyrządzonej szkody, sposób popełnienia czynu (przy założeniu jego popełnienia - w stanie wysokiego pobudzenia usprawiedliwionego emocjami), wagi naruszonego obowiązku, jak i stopień naruszenia dobra chronionego prawem, które pozostają w rażącej dysproporcji do konstatacji o znacznym stopniu społecznej szkodliwości czynu.

IV. Rażącą niewspółmierność (rażące zawyżenie) środka karnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zważywszy na okoliczności czynu i fakt, iż pokrzywdzony nie doznał trwałego

poważnego uszczerbku, ani zeszpecenia, zaś stopień winy oskarżonej, charakter popełnionego przez nią występku oraz jego skutki dla pokrzywdzonego uzasadniają zasądzenie zadośćuczynienia maksymalnie kwocie 300 zł.

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Ad. I. Zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego są chybione. Sąd I instancji prawidłowo zastosował do ustalonego stanu faktycznego art. 353 k.k. w zw. z art. 351 k.k. Przede wszystkim nie trafnie obrońca wywodzi, jakoby realizacja znamion wskazanego wyżej typu czynu zabronionego wymagała istnienia relacji zależności w postaci nadrzędności i podporządkowania. Tego rodzaju wymogu nie przewiduje żaden z przywołanych wyżej przepisów, zaś art. 353 k.k. przewiduje, że art. 351 k.k. ma zastosowanie właśnie w sytuacji, kiedy żołnierz uderza żołnierza niższego stopniem. Odpowiedzialność za uderzenie lub inne naruszenie nietykalności cielesnej żołnierza, o której mowa w art. 351 k.k. zachodzi zatem zarówno wówczas, gdy pokrzywdzonym jest podwładny, a więc gdy istnieje relacja nadrzędności i podporządkowania, na którą wskazuje obrońca, jak i wtedy, gdy pokrzywdzonym nie jest podwładny, ale żołnierz młodszy stopniem (art. 353 k.k.), czyli gdy takiej zależności nie ma. Odpowiedzią na zarzuty obrońcy z zakresu naruszenia prawa materialnego jest więc sama literalna treść przepisów, które zostały zastosowane przez Sąd I instancji. Należy przy tym zważyć, że treść art. 353 k.k. przesądza zarazem, że regulacje zawarte w Rozdziale XLI Kodeksu karnego chronią nie tylko zasady postępowania z podwładnymi, co wynika z tytułu tego rozdziału, ale również zasady postępowania pomiędzy żołnierzami w związku z ich stopniami. Nie można również uznać za zasadnych argumentów przywołanych

w apelacji, związanych z celem wprowadzenia art. 353 k.k. jako mającemu przeciwdziałać tzw. fali w wojsku. Nawet, gdyby przyjąć, że taki był zasadniczy cel ustawodawcy, nie sposób uznać, że formułując taki przepis jak art. 353 k.k., ustawodawca zakładał, że nie będzie miał on zastosowania w określonych sytuacjach, pomimo realizacji wszystkich znamion, jakie w przepisie zostały zawarte. Nie podstaw do również do twierdzenia, że art. 353 k.k. miałby mieć zastosowanie jedynie do żołnierzy służby zasadniczej. Przeczy temu zresztą sama treść apelacji, gdzie przywołując odpowiedni pogląd z piśmiennictwa, wskazane zostało, że w obowiązującym stanie prawnym służbę zawodową pełni się, a nie odbywa, co z kolei odpowiada znamieniu dotyczącego pokrzywdzonego czynem z art. 353 k.k. o odmiennym statusie, tj. żołnierza o krótszym okresie pełnienia służby wojskowej. Za chybiony należy zatem uznać eksponowany w apelacji fakt braku nadrzędności oskarżonej nad pokrzywdzonym a ściślej wpływu tej okoliczności na treść rozstrzygnięcia, gdyż takiej zależności nie wymagają przepisy zastosowane przez Sąd *meriti*. Trzeba zarazem podkreślić, że trafnie na poparcie swojego stanowiska Sąd ten przedstawił wyniki wykładni systemowej, związane z porównaniem przepisów, które zastosował do regulacji z art. 222 § 1 k.k., który to przepis dla realizacji znamion wymaga działania podczas lub w związku z pełnieniem przez pokrzywdzonego obowiązków służbowych. W zastosowanych przepisach wymogu takiego brak. Wbrew stanowisku skarżącej, trafnie zostało w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przywołane również starsze orzecznictwo Sądu Najwyższego, gdyż zachowuje ono aktualność również na gruncie obowiązującego stanu prawnego. Dotyczy to w szczególności uchwały Sądu Najwyższego (7) z 16 grudnia 1977 r., U 5/77, gdzie wskazano, że odpowiedzialności karnej na podstawie art. 321 k.k. (z 1969 r.) podlega przełożony lub starszy stopniem wojskowym również wtedy, gdy jego czyn, polegający na

uderzeniu podwładnego lub młodszego stopniem wojskowym albo na naruszeniu w inny sposób jego nietykalności cielesnej, nie pozostaje w związku z wykonywaniem (zarówno przez sprawcę, jak i pokrzywdzonego) obowiązków służbowych. Należy zwrócić uwagę, że głównym argumentem wykorzystanym przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale było przede wszystkim to, że komentowany przepis nie zawierał wyłączenia pozwalającego na zastosowanie go jedynie do sytuacji, kiedy istnieje związek zachowania sprawcy z jego uprawnieniami służbowymi względem żołnierza pokrzywdzonego. Nadto, Sąd Najwyższy odwołał się do wykładni systemowej, przywołując przepis penalizujący czynną napaść na przełożonego lub starszego stopniem, który w typie kwalifikowanym przewidywał odpowiedzialność za takie zachowanie, gdy miało związek z pełnieniem obowiązków służbowych. W obowiązującym stanie prawnym sytuacja jest analogiczna – art. 345 § 1 k.k. przewiduje przestępstwo czynnej napaści na przełożonego, podczas gdy art. 345 § 2 k.k., stanowiący typ kwalifikowany, reguluje odpowiedzialność karną sprawcy za czynną napaść m.in. w związku z pełnieniem przez przełożonego obowiązków służbowych. Oczywiście jest więc, że gdy ustawodawca wymaga związku penalizowanego zachowania z obowiązkami służbowymi, wprost wskazuje na to w przepisie przewidującym odpowiedzialność karną. Brak zastrzeżenia o związku określonego zachowania z obowiązkami służbowymi, relacją podrzędności czy innymi zależnościami oznacza zatem, że ich ustalenie nie jest warunkiem odpowiedzialności za określone przestępstwo stypizowane w części wojskowej Kodeksu karnego. Tego rodzaju zabieg legislacyjny świadczy jedynie o tym, że ustawodawca uznał sam fakt pełnienia służby wojskowej za wystarczający warunek odpowiedzialności za wprowadzone typy przestępstw, statuując zarazem tę służbę jako kryterium szczególnej oceny zachowania sprawcy. Takie kryterium widoczne

jest zresztą nie tylko na gruncie prawa materialnego, jak w wypadku zaistniałym w niniejszej sprawie, ale także na gruncie prawa karnego procesowego. Zważyć należy, że z mocy art. 647 § 1 pkt 1 lit. b) k.p.k. orzecznictwu sądów wojskowych podlegają sprawy żołnierzy w czynnej służbie wojskowej (z określonym wyłączeniem przedmiotowym służby) popełnione m.in. przeciwko innemu żołnierzowi. Pełnienie służby wojskowej powoduje zatem, że osoba, która podejmuje się tej służby musi uwzględniać odmienność reżimów swojej ewentualnej odpowiedzialności karnej, zarówno w sferze procesowej, jak i materialnoprawnej, wynikające z wyraźnej woli ustawodawcy, które to reżimy są niejednokrotnie niezwiązane z celem, motywacją sprawcy, czy też okolicznościami sprawy, które mogą mieć tło niezwiązane ze służbą wojskową. Taka sytuacja zachodziła w niniejszej sprawie. Zachowanie oskarżonej podlegało bowiem ocenie zarówno w sferze procesowej, jak i materialnej w pierwszej kolejności przez pryzmat pełnienia przez nią służby wojskowej. Ocena ta skutkowałą prowadzeniem postępowania przez wojskowe organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz odpowiedzialnością za zachowanie stypizowane w części wojskowej Kodeksu karnego. Inną rzeczą było natomiast tło tego zachowania i oszacowanie jego związku z pełnieniem służby i wpływ rozważań w tym zakresie na treść rozstrzygnięcia.

Ad. II. Chybione są również zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania ujęte w pkt. II. 1) – 3), o ile miałyby prowadzić do odmiennej oceny dowodów, przy czym zwraca w tym zakresie uwagę zdawkowość uzasadnienia apelacji mającego wykazać trafność tych zarzutów. Uzasadnienie apelacji w tym zakresie sprowadza się bowiem do stwierdzenia, że wadliwość rozumowania Wojskowego Sądu Okręgowego wynika z faktu, że nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonej, które rzekomo miałyby być zgodne ze wskazaniami doświadczenia życiowego, praktyką sądową, logiką sytuacyjną i obyczajowym tłem

wydarzeń. Tego rodzaju sformułowania nie są wystarczające by podważyć prawidłowość oceny dowodów z punktu widzenia art. 7 k.p.k. Świadczą one jedynie o tym, że skarżąca nie akceptuje oceny przeprowadzonych dowodów, gdyż jest ona niekorzystna dla oskarżonej. W rzeczywistości bowiem Sąd I instancji przedstawił powody, dla których obdarzył wiarą zeznania pokrzywdzonego i zanegował stanowisko oskarżonej w sposób wyczerpujący, a zarazem przekonujący, z pewnością natomiast od strony formalnej spełniający wymogi przewidziane w art. 424 k.p.k. Słusznie Wojskowy Sąd Okręgowy obdarzył wiarą zeznania pokrzywdzonego, gdyż treść tego dowodu znalazła potwierdzenie w innych przywołanych w uzasadnieniu i prawidłowo ocenionych dowodach, była zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, a także logiką sytuacji, jaka była związana z rozwojem wydarzeń w dniu 29 października 2019 r. Trafnie Sąd I instancji wskazał na to, że pokrzywdzony mógł się zorientować o tym, że ma ślad po uderzeniu, gdy zobaczył się w lustrze w windzie, a także zasadnie przyjął, że mógł od razu nie pomyśleć o uzyskaniu zaświadczenia stwierdzającego istnienie tego śladu. Zresztą uzyskanie odpowiedniego zaświadczenia w tak bliskim odcinku czasowym od zdarzenia w ogóle nie nasuwa wątpliwości co do logiki postępowania pokrzywdzonego. Prawidłowo Sąd I instancji uwzględnił również zapis zdarzenia na odtworzonym na rozprawie pliku video i trafnie uznał, że jego wartości dowodowej nie dyskwalifikuje fakt, że na nagraniu nie jest widoczne samo uderzenie. O ile bowiem pokrzywdzony mógł przewidywać, że spotkanie towarzyszące odprowadzeniu dzieci może mieć burzliwy przebieg (co wynika już z treści smsów poprzedzających to spotkanie), nie musiał zakładać, że zostanie uderzony i ukierunkować rejestrację na to właśnie uderzenie. Prawidłowe pod względem logiki było także rozważenie kwestii zarejestrowanego dźwięku, jako odgłosu uderzenia, a nie odgłosu zamka w drzwiach, skoro w czasie, gdy dźwięk ten był słyszalny, drzwi mieszkania

oskarżonej były jeszcze otwarte. Nawiązywanie w apelacji do odgłosu innych drzwi nie jest argumentem przekonującym. Nie sposób uznać, że mogły być to drzwi sąsiedniego mieszkania, nawet uwzględniając treść zeznań pokrzywdzonego. Pozostałe okoliczności powołane przez obrońcę w zarzucie z pkt. II nie mają znaczenia dla oceny przeprowadzonych dowodów z punktu widzenia ich wartości i doniosłości w zakresie ustalenia samego przebiegu inkryminowanego zajścia. Nie sposób natomiast za treścią apelacji uznać zachowania pokrzywdzonego polegającego na odebraniu dzieci bez uprzedniego poinformowania oskarżonej jako wyrazu jedynie złośliwości, odwetu, a zwłaszcza jako elementu wpływający na wiarygodność pokrzywdzonego. Kwestia odczuwania bólu jest natomiast rzeczą indywidualną, co powoduje, że nie ma podstaw, by twierdzenia pokrzywdzonego w tym zakresie, jako z gruntu nieprawdziwe a nadto wskazujące na nieprawdziwość jego pozostałych wypowiedzi procesowych. Błędne są również zastrzeżenia skarżącej dotyczące istniejących w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku braków, obejmujących kwestie struktury zależności wojskowej oskarżonej i pokrzywdzonego, gdyż okoliczności te z punktu widzenia przepisów prawa materialnego (art. 353 k.k. w zw. z art. 351 k.k.) są obojętne. To co musiało się natomiast znajdować z polu widzenia Sądu I instancji to świadomość oskarżonej co do stopnia wojskowego pokrzywdzonego i należy stwierdzić, że ta okoliczność była poddana stosownej i przekonującej analizie. Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku z czego wywiódł wskazaną świadomość, wymaganą w realiach sprawy, zważywszy na znamiona strony podmiotowej, a jego stanowisko w tym przedmiocie to nie może nasuwać zastrzeżeń.

Ad. III. Zarzut podniesiony w tym punkcie nie jest zasady w zakresie, w jakim skarżąca kwestionuje prawidłowość ustalenia sprawstwa oskarżonej. W sytuacji, kiedy jak

wskazano, ocena przeprowadzonych przez Sąd I instancji dowodów nie naruszała art. 7 k.p.k., uwzględniała okoliczności ujawnione na rozprawie głównej, jak wymaga tego art. 410 k.p.k., nie można uznać, by doszło do wadliwości ustaleń faktycznych co do faktu popełnienia przez oskarżoną przestępstwa. Nie można także uznać, by zarzucone uchybienie zaistniało także samoistnie, tj., że Wojskowy Sąd Okręgowy dokonał ustaleń odmiennych aniżeli wynikające z obdarzonych wiarą dowodów. Przeciwnie, wnioski, jakie zostały wyciągnięte w sferze ustaleń faktycznych są odpowiednie do wymowy dowodów w postaci zeznań pokrzywdzonego, zarejestrowanego przebiegu zdarzenia, zaświadczenia lekarskiego oraz opinii z zakresu medycyny sądowej. O żadnych błędnych ustaleniach w tym zakresie nie może być zatem mowy.

Słusznie natomiast skarżąca podnosi, że wadliwe były ustalenia faktyczne Sądu I instancji w zakresie stopnia winy. Nieprawidłowo bowiem Sąd ten ustalił, że stopień winy był znaczny, gdyż w istocie znaczny on nie był. Z pewnością bowiem błędne było wywodzenie tego stopnia z zachowania oskarżonej mającego miejsce po samym czynie, związanego z brakiem przeproszenia. Oczywiste jest bowiem, że o ile fakt przeproszenia działałby w pewnej płaszczyźnie na korzyść oskarżonej, to z jego braku nie można wywodzić okoliczności niekorzystnych, co wynika wprost z procesowych uprawnień osoby oskarżonej. Skoro może ona kwestionować sprawstwo i nie przyznawać się do stawianego zarzutu, a nawet w pewnym zakresie składać wyjaśnienia nieprawdziwe, nie sposób korzystania z tych uprawnień łączyć z okolicznościami przemawiającymi na niekorzyść w zakresie stopnia winy, czy wymiaru orzeczonej kary. Słusznie obrońca podnosi, że realia zachowania przypisanego oskarżonej, popełnionego w warunkach silnego konfliktu z pokrzywdzonym wynikłego z sytuacji rodzinnej wpływają zdecydowanie na obniżenie zawinienia. Zarzucalność takiego zachowania jest w oczywisty sposób niższa

aniżeli zachowania, na które nie wpływa taka sytuacja, a więc podjętego bez swoistych negatywnych determinantów. Trafnie zatem zostało w apelacji podniesione, że Sąd I instancji nie uwzględnił należycie okoliczności faktycznych czynu, związanych z działaniem pod wpływem negatywnych emocji wynikających z sytuacji rodzinnej stron, będących po rozwodzie. Jednocześnie prawidłowo obrońca zakwestionowała ustalenie o znacznym stopniu społecznej szkodliwości czynu oskarżonej. Prawidłowe rozważenie kryteriów wynikających z art. 115 § 2 k.k. powinno bowiem doprowadzić Wojskowy Sąd Okręgowy do konstatacji, że stopień społecznej szkodliwości czynu nie jest znaczny. Wskazuje na to rodzaj naruszonego dobra prawnego, które jak sam Sąd I instancji dostrzegł, nie jest dobrem najwyższym, zarówno strukturze całego Kodeksu karnego, jak i jego części wojskowej. Można wręcz stwierdzić, że jest to dobro o relatywnie niskiej, zważywszy na wymiar grożącej sankcji, ochronie prawnokarnej. Właściwej ocenie powinno służyć również dostrzeżenie, że uderzenie zadane przez pokrzywdzoną było jednorazowe, pozostawiające jedynie przemijający ślad na twarzy pokrzywdzonego, co także wpływa na obniżenie w istotny sposób stopnia społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonej zachowania. Obniża go również działanie pod wpływem chwilowych emocji, związanych z zachowaniem pokrzywdzonego, którego oskarżona w danym momencie nie akceptowała, jako naruszającego poczynione ustalenia co do kontaktów z dziećmi. Pomimo, że tego rodzaju zachowanie jak uderzenie nie może być akceptowalnym wyrazem dezaprobaty, nie można pomijać wspomnianego wyżej konfliktu zaistniałego na tle rodzinnym. Słusznie z kolei Sąd I instancji dostrzegł, że zaistniałe zdarzenie nie miało związku z pełnieniem przez którąkolwiek ze stron obowiązków służbowych, co zważywszy na przypisanie zachowania penalizowanego przez przepis znajdujący się w części wojskowej, ma istotnie znacznie dla oceny

stopnia społecznej szkodliwości, a ściślej stopień ten obniża. Z drugiej strony na niekorzyść w tym zakresie wpływa naruszenie przez oskarżoną standardu zachowania żołnierza Sił Zbrojnych RP. Oskarżona nie spowodowała swoim zachowaniem wymiernej szkody pokrzywdzonemu, choć niewątpliwie czynem swoim wyrządziła mu krzywdę.

Ad. IV. Zarzut podniesiony w tym punkcie był zasadny. Nie sposób zaakceptować stanowiska, że kwota 2 000 zł jest kwotą w sposób odpowiedni kompensującą pokrzywdzonemu doznaną krzywdę. Jak już wyżej wskazano, zdarzenie było krótkotrwałe, jednorazowe, do uderzenia doszło dłonią i nie spowodowało ono żadnych trwałych skutków, poza przemijającym objawem zaczerwienienia skóry. Choć nie ma podstaw kwestionować podnoszoną przez pokrzywdzonego bolesność to i w tym zakresie należy stwierdzić, że była ona przemijająca i nie stanowiła trwałego skutku zachowania oskarżonej. Nie stanowiła również żadnej przeszkody dla wykonywania przez B. S. czynności życia codziennego, czy też czynności zawodowych. W tych okolicznościach należało uznać za zasadny zarzut rażącej niewspółmierności obowiązku zadośćuczynienia orzeczonego na podstawie art. 46 § 1 k.k.

Wniosek

O uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie – zmianę zaskarżonego wyroku poprzez warunkowe umorzenie postępowania wobec oskarżonej na okres jednego roku próby.

☐ zasadny

☒ częściowo
zasadny

☐
niezasadny

Zwiążle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Z powodu nieuwzględnienia zarzutów ukierunkowanych na zakwestionowanie sprawstwa mjr J. M., nie zostały uwzględnione wnioski o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie, jak również uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Żadna z przesłanek wydania wyroku kasatoryjnego w instancji odwoławczej, przewidziana w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. nie została spełniona. Zasadny był natomiast alternatywny wniosek zawarty w apelacji – o zmianę zaskarżonego wyroku i warunkowe umorzenie postępowania.

1. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU

Nie stwierdzono okoliczności podlegających uwzględnieniu z urzędu, określonych w art. 439 § 1, 440 i 455 k.p.k.

4.1.

Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności

2. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO

5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji

5.1.1.

Przedmiot utrzymania w mocy

Rozstrzygnięcia nie objęte modyfikacją związaną z warunkowym umorzeniem postępowania.

Zwięźle o powodach utrzymania w mocy

5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji

Przedmiot i zakres zmiany

Sąd odwoławczy – Sąd Najwyższy uznał za zasadne rozstrzygnięcie o zmianie zaskarżonego wyroku i warunkowym umorzeniu postępowania wobec mjr J. M..

Zwięźle o powodach zmiany

5.2.1.

Za zmianą zaskarżonego wyroku przemawiały wskazane wyżej okoliczności dotyczące zarówno stopnia winy, jak i stopnia społecznej szkodliwości przypisanego jej czynu. W tym zakresie wniesiona apelacja została uwzględniona, co otwierało możliwość ponownej oceny przypisanego oskarżonej przestępstwa, także z punktu widzenia możliwości zastosowania środka probacyjnego, jakim jest warunkowe umorzenie postępowania. Jak już wspomniano, zarówno stopień społecznej szkodliwości, jak i winy oskarżonej nie były znaczne, tak jak wymaga tego art. 66 § 1 k.k., jako przesłanki warunkowego umorzenia postępowania. Nadto, treść dowodów pozwalających na przypisanie mjr J. M. sprawstwa przestępstwa z art. 353 k.k. w zw. z art.

351 k.k., co prawidłowo ustalił Sąd I instancji wskazywała, że w istocie okoliczności popełnienia tego przestępstwa nie budziły wątpliwości. Nie zmienia tej oceny fakt, że oskarżona kwestionowała stawiany jej zarzut, nie przyznając się do niego i wyjaśniając odmiennie, niż wynika to z dowodów obciążających. Oskarżona nie była dotąd karana a jej sposób życia przed popełnieniem przestępstwa, w szczególności pozytywny przebieg służby, wskazuje, że pomimo umorzenia postępowania będzie ona przestrzegała porządku prawnego i nie popełni przestępstwa. Sąd Najwyższy uznał, że wystarczający do weryfikacji zachowania oskarżonej będzie minimalny – roczny okres próby. Treść art. 67 § 3 k.k. nakładała obowiązek rozstrzygnięcia co do rekompensaty za doznaną krzywdę. Uwzględniając powołane wyżej okoliczności rozważone przy ocenie zarzutu z pkt. IV apelacji Sąd Najwyższy uznał, że właściwą reakcją kompensującą pokrzywdzonemu doznana krzywdę będzie orzeczenie nawiązki w wymiarze określonym w wyroku.

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji

5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia

☐ art. 439 k.p.k.

5.3.1.1.1.

Zwięźle o powodach uchylenia

5.3.1.2.1.

Konieczność
przeprowadzenia na nowo
przewodu w całości

☐ art. 437 § 2 k.p.k.

Zwiążle o powodach uchylenia

Konieczność umorzenia
postępowania

☐ art. 437 § 2 k.p.k.

5.3.1.3.1.

Zwiążle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia

☐ art. 454 § 1 k.p.k.

5.3.1.4.1.

Zwiążle o powodach uchylenia

5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania

5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności

1. KOSZTY PROCESU

<i>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</i>	<i>Przytoczyć okoliczności</i>
Pkt. I. 4., III., IV	W sytuacji, gdy w instancji odwoławczej doszło do zmiany zaskarżonego wyroku i warunkowego umorzenia postępowania należało orzec opłatę związaną z tej treści decyzją, za obie instancje co wynika z art. 7 i 10 ust. 1 ustawy z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r., poz. 223 ze zm.). Rozstrzygnięcie o wydatkach za postępowanie odwoławcze, zarówno Skarbu Państwa, jak i oskarżyciela posiłkowego znajduje oparcie w art. 634 k.p.k. w zw. z art. 627 i 629 k.p.k.

2. PODPIS

Załącznik nr 5 do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości
z dnia ... 2019 r. (poz. ...)

WZÓR ZAŁĄCZNIKA DO FORMULARZA UZASADNIENIA WYROKU SĄDU ODWOŁAWCZEGO

Załącznik do formularza UK 2

1.3. Granice zaskarżenia

Kolejny numer załącznika		1
Podmiot wnoszący apelację		Obrońca
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
☒ na korzyść ☐ na niekorzyść	☒ w całości	
	☐ w części	☒ co do winy
		☐ co do kary
		☐ co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
☐ art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
☒ art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
☒ art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
☒ art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
☒ art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
☐ art. 439 k.p.k.		
☐ brak zarzutów		
1.4. Wnioski		
☒ uchylenie		☒ zmiana

[as]

